

Miljödepartementet

Länsstyrelsens Gävleborg yttrande över remiss om Lokal och regional klimatomställning - underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023

Er beteckning: M2022/01830

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg ställer sig överlag positiv till förslagen i utredningen. Länsstyrelserna har haft och bör fortsätta ha en central roll i klimatomställning på lokal och regional nivå i. Det finns stora vinster i att stärka länsstyrelsernas roll och permanenta dess finansiering, liksom att inordna uppdraget i den nationella, klimatpolitiska handlingsplanen.

Länsstyrelsen ser vidare att de närliggande behoven av regional planering och samordning på energisidan kommer att vara mycket stora och avgörande för samhällets motståndskraft mot störningar och konkurrenskraft på den globala arenan. Regeringen har aviserat en kraftfull elektrifiering med en planeringshorisont på 300 TWh fossilfri elproduktion till 2045. Detta kräver ett omfattande planeringsarbete mellan ansvariga aktörer för produktion, distribution, näringslivsutveckling och samhällsplanering. Till det kommer utmaningarna med att säkerställa energiförsörjning för det civila försvaret. *Ett uppdrag till länsstyrelserna om regional energiförsörjningsplanering* skulle utgöra en viktig pusselbit i det arbetet.

Vidare konstateras att om tillståndsprocessen ska fortsätta effektiviseras, krävs utökade resurser och kompetens hos länsstyrelserna även på tillsynssidan.

Specifika synpunkter

Avsnitt 4.1

Förslag 1

Det finns, som utredningen påpekar, stora potentiella möjligheter med en nationell samordnare. Det finns dock också risker för dubbelarbete inom ramen för Fossilfritt Sverige, samordnaren för Agenda 2030 och länsstyrelsernas arbete. LEKS har idag delvis rollen som samordnare

mellan myndigheter och länen. Det är viktigt att, om en nationell samordnare inrättas, tydligt avgränsa uppdrag, mandat och relation till andra aktörer. Det är också möjligt att utöka befintliga aktörers uppdrag.

Avsnitt 4.2

Förslag 2.3

Länsstyrelsen tror att förslaget är svårt att genomföra effektivt och ställer sig tveksam till det. Det borde vara mer kostnadseffektivt att förstärka befintliga insatser.

Förslag 2.4

Förslaget är i grunden positivt. Det är dock viktigt att det utförs på ett sätt som inte avsevärt ökar rapporteringskrav och administrativ börda på länsstyrelser, regioner och kommuner.

Avsnitt 4.3

Förslag 3

Länsstyrelsen Gävleborg avstyrker förslaget. Generellt bör statliga stöd inte avgränsas till specifika anställningsformer och tjänster, etc. Det finns också en uppenbar risk i ett ansökningsförfarande att stöden kommer gå till redan starka kommuner.

Avsnitt 4.4

Förslag 4

Det finns stora tveksamheter i förslaget att standardisera klimatåtgärder. Klimatomställningen inrymmer mycket komplexitet och är transformativ. Det gör mycket av insatserna svåra att utvärdera och effekterna av dessa är heller inte omedelbara. Möjligheterna till ”kostnadseffektiv, tydlig .. uppföljning” är begränsade.

Avsnitt 4.5

Förslag 5

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget. En långsiktig, permanent, finansiering av det regionala samordningsuppdraget är viktigt. Uppdraget med regionala energi- och klimatstrategier bör också inkorporeras i den klimatpolitiska handlingsplanen och följa samma cykel.

Utöver uppdrag om samordning, anser Länsstyrelsen Gävleborg också att *länsstyrelserna bör få ytterligare ett uppdrag att ansvara för regional energiplanering*. Det finns stora behov av att arbeta förbyggande och långsiktigt med regionala aktörer för att stärka regional energiförsörjning. Ett sådant uppdrag skulle, förutom klimatvinster, ha stora positiva effekter på regional utveckling och näringsliv, beredskap och civilt försvar och samhällsplanering.

Utöver det konstaterar Länsstyrelsen Gävleborg att en snabb och säker omställning också fordrar ökade resurser till andra funktioner på länsstyrelsen, främst de som ansvarar för tillståndsprocesserna, dvs miljö- och naturtillsyn. Saknar dessa kunskaper, kompetens och resurser utgör detta ett stort hinder.

Avsnitt 4.7

Förslag 7

Förslaget är bra men måste kombineras med ett mycket tydligare uppdrag till Trafikverket och regionerna att arbeta med samma frågor.

Avsnitt 4.9

Förslag 9

Förslagen är bra men kräver resurser hos länsstyrelsernas prövningsverksamheter för att vara ett effektiva. Både för att dessa ska kunna arbeta proaktivt och effektivt med lokala åtgärder men också för att säkerställa kompetens om klimataspekter på dessa verksamheter.

Avsnitt 4.10

Förslag 10

Förslag 10 ställer stora krav på tillsynsmyndigheterna kring kunskaper om vad som är rimligt att kräva i fråga om anpassningar som ger klimatvinster.

Det kräver utbildning inte bara genom att miljösamverkan Sverige tar fram vägledning utan det behövs djupare kunskaper och ett brett samarbete inom tillsynsmyndigheterna för att det förslaget ska ge effekten som är önskvärd.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelserna har sedan 2008 haft i uppdrag att genomföra regeringens energi- och klimatpolitik på regional nivå. Länsstyrelserna ska enligt sin

instruktion verka för att nationella mål får genomslag i länet och arbeta sektorsövergripande utifrån ett statligt helhetsperspektiv. Länsstyrelserna ska också enligt regleringsbrev samordna och leda det regionala arbetet med genomförande av energi- och klimatstrategierna.

Med mål satta i regionala energi- och klimatstrategier med tillhörande åtgärdsprogram, arbetar länsstyrelserna som katalysatorer i det regionala energi- och klimatarbetet. Genom att genomföra utbildningsinsatser, driva forum för aktörssamverkan och driva utvecklingsprojekt stöttar vi kommuner och näringsliv i arbetet med att minska sina klimatpåverkande utsläpp och på så sätt bidra till att nationella och regionala energi- och klimatmål kan nås. Ett område där länsstyrelsernas samordnande roll är av särskild vikt just nu är energiförsörjningen och specifikt elförsörjningen, eftersom ett stabilt energisystem med god tillgång till eleffekt är en förutsättning för att påskynda klimatomställningen.

Vi vägleder också länens aktörer för att åstadkomma effektiva klimatinvesteringar och synergieffekter mellan åtgärder inom Klimatklivet.

Länsstyrelserna har genom åren blivit en viktig aktör i energi- och klimatarbetet på regional nivå och det finns höga förväntningar på oss, från bland annat kommunerna, om att fortsätta arbetet. För att möjliggöra en långsiktighet i arbetet med att samordna och att utveckla sin förmåga att stödja och koordinera energi- och klimatarbetet på lokal och regional nivå är ett förstärkt uppdrag och ökad finansiering till länsstyrelserna en viktig grundförutsättning. Länsstyrelsen ställer sig därför bakom utredningens förslag nummer 5.

För att arbetet ska bedrivas på ett effektivt sätt har länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) en viktig roll i samordningen av länsstyrelserna och med övriga statliga myndigheter.

De som medverkat i beslutet

Yttrandet har tagits fram av Enheten för hållbar utveckling. I arbetet har även enheterna för Miljöanalys, Samhällsplanering, Naturprövning och biologisk mångfald och Vattenverksamhet och fiske deltagit.

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med enhetschef Christoffer Carstens som föredragande.